

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

**A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA FILMKLUBJA
2019. MÁRCIUS 18-TÓL MÁJUS 27-IG,
HÉTFŐ ESTÉNKÉNT 18 ÓRAKOR
A PREMIER KULTCAFÉBAN**

(1085 BUDAPEST, BAROSS U. 1.)

MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA

2011. november 5-én megalakult a köztestületként működő MMA, amelynek tagjai a magyar művészeti életben kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítményt felmutató művészek, a magyar kulturális élet mértékadó személyiségei.

Az Akadémia közfeladatainak ellátását kilenc tagozat segíti: az Építőművészeti, a Film- és Fotóművészeti, az Iparművészeti és Tervezőművészeti, az Irodalmi, a Képzőművészeti, a Népművészeti, a Színházművészeti, a Zeneművészeti és a Művészetelméleti Tagozat.

A Válogatás a magyar animációs film történetéből című sorozatról bővebb információt az MMA honlapján (www.mma.hu), valamint a Facebookon találnak. A vetítések előtti bevezetőről és a meghívott vendégekkel folytatott beszélgetésről készülő videókat az mma-tv.hu oldalon tekinthetik meg az érdeklődők.

A Premier Kultcafé vetítéseire a helyszínen lehet kedvezményes jegyet váltani. A www.premiercafe.hu honlapon előzetesen bejelentett iskolai csoport számára a program ingyenes.

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

A magyar animációs film immár több mint 100 éves története bővelkedik kiemelkedő értékekben, időtálló remeklésekben, generációk számára hivatkozási alapot jelentő élményekben. Miként Dr. Pápai Zsolt filmtörténész fogalmazott, „a hazai mozgóképek történetének legdicsőösebb fejezetei közül többet éppen animációs rendezők írtak” (*Filmvilág* 2007/8). Az animációs film a hazai mozgóképkultúra kiemelkedően fontos területe, többek szerint a magyar filmművészet egyik, ha nem a legszínesebb része. „A magyar animációt az különböztette meg korábban a többi nemzetétől, hogy ahányan voltak, annyiféle film került ki a kezünk közül” – írta Jankovics Marcell az *Animációs körkép* című kötet előszavában.

A Magyar Művészeti Akadémia vetítéssorozata, a *Válogatás a magyar animációs film történetéből* bőséges betekintést nyújt, a teljesség igénye nélkül, a hazai animáció kincses tárába. Az összeállításból könnyen érthetővé válik, miért mondható olyan színesnek, sokfélének a magyar animáció. Láthatunk példákat a fekete humor és az ornamentális stílus mesterműveire, s feltárul a vidéki műhelyek – a Kecskemétfilm és a pécsi stúdió – filmtermésének gazdagsága is.

A sorozat házigazdája *A magyar animációs film: intézmény- és formátörténeti közelítések* című kötet szerzője, Dr. Varga Zoltán. Az előadások beszélgetéssel fejeződnek be, amelyre meghívjuk az aznapi filmek egyik alkotóját vagy szakértőjét. A beszélgetésről videofelvétel készül az MMA-TV számára.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. MÁRCIUS 18., HÉTFŐ 18 ÓRA

Nepp József:

Szenvedély (1961, 8') / **Holnaptól kezdve** (1963, 10')

Mese a bogárról (1963, 8') / **Gusztáv** (1964–68, 5')

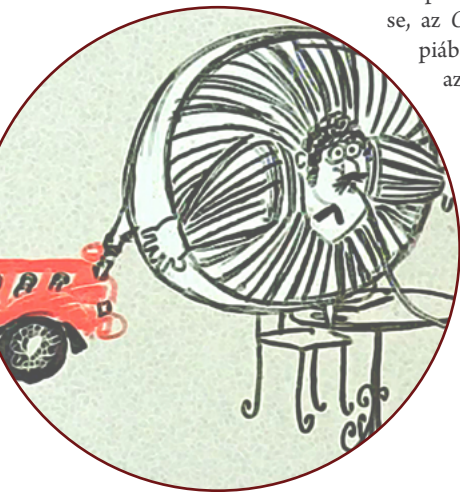
Oxidia (1965, 10') / **Öt perc gyilkosság** (1966, 7')

A Yeti dala (1970, 3') / **Megalkuvó macskák** (1979, 7')

Nem csupán a magyar animációs film legjelentősebb forgatókönyvírói életműve kötődik Nepp József nevéhez (*Macskafogó*), de egyik legjellegzetesebb rendezői munkássága is. Rövidfilmeiben Nepp groteszk hangvétellel és fekete humorral mutatta be az emberi gyengeségeket: a *Szenvedély*ben a dohányzásról

leszokni próbáló kispolgár gyötrődése, az *Oxidia*ban a negatív utópiában bolyongó robot útja, az *Öt perc gyilkosság*ban az abszurd erőszaklaviná tanúskodik erről. A *Szenvedély*ből „nőtt ki” a *Gusztáv*-széria.

A Dr. Bubóra épülő *Kérem a következőt!* és a *Mézga család* televíziós sorozataiban vált igazán közkedvelté Nepp zseniális humora.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. MÁRCIUS 25., HÉTFŐ 18 ÓRA

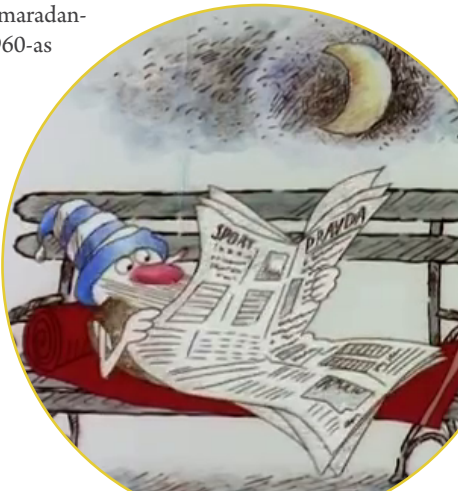
Réber László: Autókór (1964, 10') / **Csonka György: Ló a házban**
(1975, 5'30'') / **Bányai István: Hamm!** (1976, 6')

Somogyi Győző: Gőzhajóval Pest-Budára (1980, 5')

Gyulai Líviusz: Új lakók (1977, 9') / **Jónás** (1996, 4') / **Golyós mese**
(1999, 4') / **Szindbád, Bon Voyage** (2000, 5') / **Az én kis városom**
(2002, 6') / **De Ronch kapitány naplója** (2007, 17')

Külön fejezet a magyar animáció történetében azoknak az alkotóknak a munkássága, akik képzőművészeti és/vagy illusztrátori tevékenységük mellett alkalmi vagy rövid ideig tartó „kirándulást” tettek az animációs film területére. Csonka György, Bányai István vagy Somogyi Győző mellett a karikatúra-művészet meghatározó alakja, Réber László alkotott maradandót (Réber *Autókórja* az 1960-as évek egyik mesterműve).

Gyulai Líviusz esetében az álló- és mozgóképes alkotásmód párhuzamos. Rajzfilmjei a karikatúra humorát és a mesevilág álomszerűségét ötvözik: kentaurok, Jónás és Szindbád, pajzán históriák szerencselovagjai vonulnak föl a Gyulai-animációk tüneményes kavalkádjában.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. ÁPRILIS 1., HÉTFŐ 18 ÓRA

Vajda Béla: *Nyelvlecke* (1968, 9') / *Feleségképzés anno 1904* (1970, 11') / *Pléh-boy* (1973, 6'30") / *Jócselkedetek* (1973, 7')
Moto perpetuo (1980, 8')

Szoboszlay Péter: *Aki bújt, bújt* (1968, 5') / *Sós lötty* (1969, 4'30")
Rend a házban (1970, 5') / *Össztánc* (1973, 5') / *Hé, Te!* (1976, 7')
Gyerekek szürke háttér előtt (1982, 8') / *Hogyan kerül Eszter az asztalra?* (1986, 10')

Vajda Béla és Szoboszlay Péter markánsan egyéni, ám hasonlóságokat is mutató életműve karikaturisztikus stílus és dokumentarista érdeklődés közelítését példázza. Mindkettejüknél központi kérdés a társadalmi problémák tüzetes vizsgálata, s közös pont a nyelv és a beszéd roncsol(ód)ásának – vagy az általuk történő rombolás

– ábrázolása. Vajda legnagyobb sikere, a karikaturisztikus stílust a tudatáramlás tobzódásával ötvöző *Moto perpetuo*, Cannes-ban Arany Pálmát nyert. Szoboszlay pályája budapesti és kecskeméti évtizedeket köt össze: a vidéki stúdióban az alkotó folytatta szülő és gyermek, egyén és társadalom diszharmonikus viszonyát térképező filmjeit.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. ÁPRILIS 8., HÉTFŐ 18 ÓRA

Richly Zsolt:

Szvit (1968, 6') / **Háry János** (1983, 62')

A kevély kiskakas (2006, 5'30")

Kőműves Kelemen (2009, 6')

Richly Zsolt művei a magyar animációs filmművészet legmívesebben formált alkotásai közé tartoznak, a népművészeti inspiráció számos alkotásában az ornamentális stilizáció gyönyörű megvalósulását eredményezte. A mesesorozatokat (*A kockásfülű nyúl*, *Kormos mesék*) is jegyző alkotó több alkalommal fordult Kodály Zoltán műveihez és népdal-feldolgozásaihoz: a *Szvit* öt magyar népdal énekkari változatához társít átalakulásokkal teli dekoratív képanyagot, a tévéfilmként készült egész estés *Háry János*ban pedig a címszereplő groteszk humortól sem mentes nagyszabású kalandjait kísérik az ornamentális stílus lenyűgöző látványelemei.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

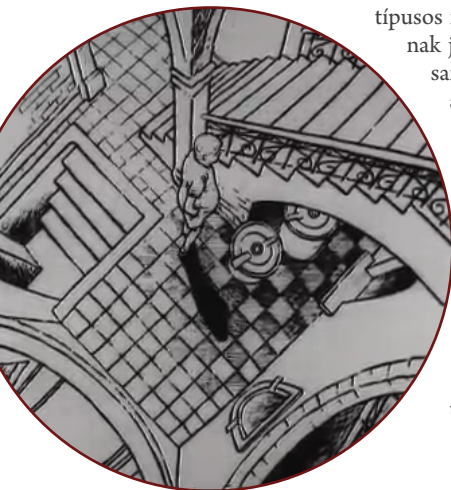
2019. ÁPRILIS 15., HÉTFŐ 18 ÓRA

Keresztes Dóra: Holdasfilm (1978, 5') / **Garabonciák** (1985, 5')
Aranymadár (1987, 13') / **Arcok** (1999, 3'30") / **Egyedem-begyedem**
(2005, 4') / **Álommalom** (2009, 4'30") / **Eszterlánc** (2014, 5')

Orosz István: **A sótartó felé** (1978, 7') / **Álomfejtő** (1980, 5')
Vigyázat, lépcső! (1989, 6') / **A kert** (1993, 6') / **Síri!** (1995, 3'30")
Az idő látképei (2004, 10') / **A rajzoló** (2014, 6')

Keresztes Dóra és Orosz István közösen jegyzik több alkotásukat, ám mindketten öntörvényű stílusvilágot dolgoztak ki. Keresztes Dóra színpompás rövidfilmjei folklór és szürrealizmus ötvözeteként Weöres

Sándor költészetével rokoníthatók, arche-
típusos figurákat és helyzeteket hoz-
nak játékba folyamatos átalakulá-
saikkal. Orosz István szikárabb,
ám nem kevésbé enigmatikus
vizuális világokat – útvesz-
tőket – épít fekete-fehér
képsoraiban: régi korok
képzőművészetétől ih-
letve értelmezi látszat
és valóság, tér és idő
kibogozhatatlannak mu-
tató viszonyait, vagy
éppen – mint a *Vigyázat,
lépcső!*-ben – a közelmúlt
történelmét fürkészi.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. ÁPRILIS 29., HÉTFŐ 18 ÓRA

Jankovics Marcell:

Fehérlófia (1981, 81') / **Mondák a magyar történelemből**
(1986–88, 10')

Jankovics Marcell második egész estés animációja, a *Fehérlófia* nemcsak a *János vitézzel* megkezdett út folytatása, de merész továbblépés is: az ornamentális stílus betetőzése. A rendező mítoszokkal és mesékkel kapcsolatos kutatásainak szintézise a *Fehérlófia*; olyan utazásra invitál, amely nemcsak a mesék, de a néző tudatalattijának is a mélyére hatol: a királylányszabadító, sárkányölő hős útja a mesevilág alapvető elemeinek sűrítménye és nyitott szemmel átélhető meglevenedett álom.

Vizuális cizelláltságának és különleges hanghatásainak alig akad párja a (magyar) animációban – a *Fehérlófiát* 1984-ben minden idők 50 legjobb animációja közé választották Los Angelesben.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. MÁJUS 6., HÉTFŐ 18 ÓRA

Rófusz Ferenc: *A légy* (1980, 3') / *Holtpont* (1982, 3') / *Gravitáció* (1984, 2'30") / *Kutyaélet* (2005, 11'30") / *Ticket* (2011, 10') / *Hoppi mesék* (2015, 7')

Varsányi Ferenc: *Mézes-táncos* (1975, 5') / *Irka-firka* (1977, 11')
Hernádi Tibor: *Animália* (1977, 6') / **Szórady Csaba:** *Rondino* (1977, 2') / **Kovács István:** *Karácsonyi meglepetés* (1975, 7') / *Változó idők* (1977, 5')

A Pannónia Filmstúdió IV. Műtermét a Fiatalok Műtermeként emlegették, itt léptek színre az 1970-es évek fiatal nemzedékének tagjai, pályakezdői. Hernádi Tibor, Kovács István és Szórady Csaba karikatúrisztikus animációkkal mutatkoztak be, Varsányi Ferenc az embe-
reket animáló pixillációval vezetett be új formát a hazai animációba.

Rófusz Ferenc kézműves finomságú remeke, *A légy* fölavatta rendezője érdeklődését a szubjektív nézőpont iránt (amit a *Holtpont*, a *Kutyaélet* és a *Ticket* visz tovább), és egzisztencialista szorongásélményt kínált a rovar utolsó perceinek megjelenítésével.

A légy a magyar filmművészet legnagyobb sikereinek egyike: Oscar-díjjal tüntették ki.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. MÁJUS 13., HÉTFŐ 18 ÓRA

Szabó Szabolcs – Haui József: Vízipók-csodapók (1976–84, 7')
Jankovics Marcell, Horváth Mária, Nagy Lajos: Magyar népmesék
(1977–2011, 8') / **Újváry László: Mesék Mátyás királyról** (1981–83, 7')
Tóth Pál és Weisz Béla: Leo és Fred (1984–93, 7')
Gyulai Líviusz – Szoboszlai Péter: Tinti kalandjai (1987–89, 5')
Szoboszlai Péter: 100 éve történt (2000–15, 5')
Szilágyi Varga Zoltán – Nagy Lajos: A világlátott egérke
(2005–12, 7') / **Horváth Mária: Cigánymesék** (2013, 7')

A Pannónia Filmstúdió 1971-ben alapított kecskeméti műterme – a két évtizeddel később már Kecskemétfilm Kft.

néven ismert stúdió – önálló arculatának kidolgozásában és sikereiben meghatározó szerephez jutottak az animációs sorozatok: az összeállítás ebből nyújt ízelítőt.

A Mikulás Ferenc által vezetett stúdió szériái – élen a kereken 100 epizódból álló, emblematis *Magyar népmesék*kel – szívesen fordulnak a magyar folklórhoz, történelemhez és kultúrtörténethez. Más sorozatok mesefigurákat állítanak középpontba, olykor szokatlan fénytörésben – mint az ízelítábú főhősökre fókuszáló *Vízipók-csodapók* vagy az édesbús *Leo és Fred*.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. MÁJUS 20., HÉTFŐ 18 ÓRA

Hegy Füstös László: *Regölés* (1978, 5') / **Horváth Mária:** *Az éjszaka csodái* (1982, 8') / *Ajtó 8* (1983, 2') / *Zöldfa utca 66* (1992, 7') / *Állóképek* (2000, 6') / **Molnár Péter:** *Majd a tisztáson* (1982, 8') / **Hegedűs 2 László:** *Mujkalo Zlotari* (1983, 8') / **Haris László – Orosz István:** *Apokrif* (1984, 2') / **Homolya Gábor:** *Western* (1989, 2') / **Weisz Béla:** *Húsvéti anzix* (1989, 1'30") / *Locsolkodás* (1989, 2') / **Szilágyi Varga Zoltán:** *Éjszakai kultúrtörténeti hadgyakorlat* (1992, 7') / **Neuberger Gizella:** *Arcra arc* (1994, 5') / *Virágnak virága* (2006, 8') / **Ulrich Gábor:** *Mielőtt* (2005, 3'30") / *Balansz* (2016, 5'30") / **Gémes József:** *A walesi bárdok* (2011, 6')

Négy évtizede a kecskeméti animációs filmet a sorozatok mellett művészi ambíciójú egyedi filmek is fémjelzik, melyek hosszú sorát a *Regölés* alapozta meg. Az összeállítás bepillantást nyújt a kísérleti jellegű és képzőművészeti háttérű animációk változatos csoportjába. Horváth Mária lírai hangolású, Neuberger Gizella meditatív, Ulrich Gábor vibráló animációi mellett a komikum és a paródia éppúgy képviselteti magát (Homolya Gábor, Weisz Béla), mint a megelevenedett festmény, ballada és szobor (Molnár Péter, Hegedűs 2 László, Gémes József, Szilágyi Varga Zoltán).

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

2019. MÁJUS 27., HÉTFŐ 18 ÓRA

Varga Csaba: Az ebéd – Kedvesem főz (1980, 5')

Ficzek Ferenc: A kocka (1980, 2'30") / **Hátrahagyott kijáratok**

(1981, 4'30") / **Kismányoky Károly: Martyn** (1983, 15')

Baksa Tamás: Trombi és a Tűzmanó (1986–90, 7')

**Zsellér Lipót, Vásárhelyi István, Dozvald János, Gulyás László,
Háy Ágnes, Tímár Péter, Varga Csaba, Amfer Ferenc, Gerócs
László, Kotnyek István, Nagy Gyula, Navratil Ferenc filmjei**

Idén ünnepeljük a 40. évfordulóját, hogy a Pannónia Filmstúdió megalapította pécsi műhelyét, amely születésében sok szállal kötődik a pécsi amatőrfilmes animációhoz.

A műhelyben Varga Csaba nevezetes filmjei, köztük az *Augusztá-szériát* megalapozó *Az ebéd* mellett olyan animációk készültek, mint Ficzek Ferenc vagy Kismányoky Károly művei; továbbá innen származik a rajzfilmsorozatok képviselő *Trombi és a Tűzmanó* is. Összeállításunk a gazdag magyar amatőrfilmes animációból is bemutat meghatározó alkotásokat, a kezdetektől (Zsellér Lipót és Vásárhelyi István munkáitól) az ezredfordulót követő évekig.

VÁLOGATÁS A MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL

A program helyszínéként szolgáló **PREMIER KULTCAFÉ**t a *FOGADJ ÖRÖKBBE EGY MACIT ALAPÍTVÁNY* üzemelteti, amelynek küldetése, hogy munkahelyteremtéssel támogassa a fogytékossággal élők társadalmi integrációját. A Premier Kultcafé egy olyan speciális mozi, kávézó és kulturális-művészeti központ, ahol megváltozott munkaképességű munkavállalók is dolgoznak, és amely nemcsak az általa közvetített értékekben, de a programkínálatában is sokszínű. Örömmel ad otthont olyan rendezvényeknek, amelyek lehetővé teszik, hogy a kultúrára és a művészetekre nyitott közönség megismerhesse a 20. század legjelentősebb filmművészeti alkotásait.

A program szervezője a **DUNATÁJ ALAPÍTVÁNY**, amelyik 1994-ben alakult értékes dokumentumfilmek elkészítésére és a filmek nézőkkel való kapcsolatának elősegítésére. Az eltelt közel negyedszázad alatt megszületett filmjeik száma eléri a négyszázat, és közel félszáz alkotó tartja magát a Dunatáj műhelyéhez tartozónak. Témáikat a Kárpát-medencében élők sorsából merítik. Történelmünk, közelmúltunk fehér foltjai, társadalmunk, környezetünk változásai, drámái, élet-stratégiái, a mélyszegénység, a kisebbségi lét, a magány, a hitélet vagy például az alkotói életforma mind-mind emberi sorokon keresztül tárul fel a műhely filmjeiben.

A SZOROZAT ŐSSZEL FOLYTATÓDIK!

**VÁLOGATÁS A MAGYAR
ANIMÁCIÓS FILM TÖRTÉNETÉBŐL**

**2019. SZEPTEMBER 30. ÉS OKTÓBER 28.
KÖZÖTT**

2019. március 18.

Válogatás **Nepp József** filmjeiből

2019. március 25.

Válogatás **Gyulai Líviusz**
filmjeiből

2019. április 1.

Válogatás **Vajda Béla** és
Szoboszlai Péter filmjeiből

2019. április 8.

Válogatás **Richly Zsolt**
filmjeiből

2019. április 15.

Válogatás **Keresztes Dóra** és
Orosz István filmjeiből

2019. április 29.

Jankovics Marcell: Fehérlófia /
Mondák a magyar történelemből

2019. május 6.

Válogatás **Rofusz Ferenc** és
Varsányi Ferenc filmjeiből

2019. május 13.

Válogatás a **Kecskemétfilm**
sorozataiból

2019. május 20.

Válogatás a **Kecskemétfilm**
animációs rövidfilmjeiből

2019. május 27.

Válogatás az **amatőrfilmes**
animáció rövidfilmjeiből

A vetítéseket követő beszélgetésekről videófelvétel készül.

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!